

Saksframlegg - Høringssvar: forslag til særordning om overgang til oppholdstillatelse på grunnlag av arbeid for fordrevne med kollektiv beskyttelse

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
	Formannskap	

Rådmannens innstilling

Hol kommune vedtar å avgi følgende høringsuttalelse til Arbeids- og inkluderingsdepartementet vedrørende forslag til særordning om overgang til oppholdstillatelse på grunnlag av arbeid for fordrevne med kollektiv beskyttelse:

1. Hol kommune støtter hovedformålet med den foreslåtte særordningen og ambisjonen om å legge til rette for at fordrevne som har etablert en varig tilknytning til norsk arbeidsliv kan oppnå en mer stabil oppholdsstatus.
2. Hol kommune anbefaler at kravet om arbeidsinntekt de siste tolv månedene suppleres med en adgang til å vektlegge dokumentert og aktuell arbeidsmarkedstilknytning på vedtakstidspunktet. Dette for å unngå at personer i fast eller langvarig arbeid innen samfunnskritiske funksjoner faller utenfor ordningen som følge av historiske inntektsforhold.
3. Hol kommune anbefaler at foreldre med delt foreldreansvar likestilles ved vurderingen av avledet oppholdstillatelse, og at folkeregistrert adresse ikke alene gis avgjørende betydning dersom barnet har dokumentert og reell tilknytning til begge foreldrene.

4. Hol kommune oversender vedtatt uttalelse til Arbeids- og inkluderingsdepartementet innen høringsfristen 30. oktober 2026.

Saken avgjøres av

Formannskap

Vedlegg

Vedlegg

- 1 horingsnotat-om-en-sarordning-pa-grunnlag-av-arbeid

Saksopplysninger

Arbeids- og inkluderingsdepartementet har sendt på høring forslag til en særordning som skal gi fordrevne fra Ukraina med kollektiv beskyttelse mulighet til overgang til en oppholdstillatelse på grunnlag av arbeid. Ordningen foreslås å gi grunnlag for permanent oppholdstillatelse etter nærmere fastsatte vilkår. Høringsfristen er satt til **30. oktober 2026**.

Formålet med forslaget er å stimulere til arbeid og selvforsørgelse blant fordrevne som har etablert seg i Norge, samtidig som det etableres en mer forutsigbar overgang til permanent opphold for personer med sterk tilknytning til arbeidslivet. Departementet viser samtidig til behovet for en kontrollert avvikling av ordningen med midlertidig kollektiv beskyttelse og et ønske om å redusere fremtidig belastning på utlendingsforvaltningen.

Etter forslaget skal personer med kollektiv beskyttelse kunne få en ny oppholdstillatelse dersom de blant annet er i arbeid, oppfyller bestemte inntektskrav og tilfredsstiller krav til vandel. Tillatelsen skal gis for ett år av gangen, kunne fornyes og danne grunnlag for permanent oppholdstillatelse etter tre år.

Administrasjonen vurderer det som positivt at departementet ønsker å etablere en ordning som gir personer med sterk arbeidsmarkedstilknytning større forutsigbarhet og mulighet til

varig opphold i Norge. Flere av de fordrevne som er bosatt i Hol kommune har over tid etablert seg i arbeidslivet og utgjør viktige ressurser for både offentlig og privat sektor. Administrasjonen mener imidlertid at det er to deler av forslaget som kan få utilsiktede konsekvenser for distriktskommuner og for familier med delt omsorgsansvar.

1. Kravet til arbeidsinntekt de siste 12 månedene

Departementet foreslår at søkere må dokumentere arbeidsinntekt tilsvarende minst 2,8 eller 3 ganger grunnbeløpet i folketrygden de siste tolv månedene, i tillegg til å være i et ansettelsesforhold på vedtakstidspunktet.

Hol kommune er bekymret for at denne innretningen kan føre til at personer som i dag er i fast eller langvarig arbeid ikke kvalifiserer for ordningen. Dette gjelder særlig personer som har brukt tid på norskopplæring, kvalifisering eller introduksjonsprogram før de kom inn i ordinært arbeid. Tilsvarende kan personer som nylig har fått fast ansettelse falle utenfor ordningen selv om de fyller en viktig funksjon i arbeidslivet på søknadstidspunktet.

For små distriktskommuner med vedvarende utfordringer knyttet til rekruttering av arbeidskraft innen helse og omsorg, skole, barnehage og andre kommunale tjenester, kan dette innebære risiko for å miste ansatte som dekker viktige samfunnsbehov.

Administrasjonen mener derfor at ordningen i større grad bør vektlegge faktisk og aktuell arbeidsmarkedstilknytning. Det bør vurderes om dokumentert fast eller varig ansettelse, eventuelt kombinert med arbeidsgivers bekreftelse på et langsiktig arbeidskraftbehov, kan inngå som selvstendige vurderingsmomenter.

2. Foreldre med delt foreldreansvar

Departementet foreslår at avledet oppholdstillatelse som hovedregel skal bygge på at barnet og forelderen bor sammen, og at dette normalt dokumenteres gjennom registrering på samme adresse i Folkeregisteret.

Hol kommune mener denne løsningen ikke i tilstrekkelig grad ivaretar hensynet til familier hvor foreldrene har delt foreldreansvar.

I mange familier er barnet registrert på én adresse samtidig som begge foreldrene utøver et reelt og omfattende omsorgsansvar. Folkeregistrert adresse gir derfor ikke nødvendigvis et dekkende bilde av barnets faktiske omsorgssituasjon eller tilknytning til foreldrene.

Administrasjonen mener at foreldre med delt foreldreansvar bør likestilles ved vurderingen av avledet tillatelse. Dersom det kan dokumenteres reelt samvær og aktivt foreldreskap, bør ikke registrert bostedsadresse alene være avgjørende. En slik løsning vil etter administrasjonens vurdering være bedre i samsvar med hensynet til barnets beste og barnets rett til familieliv.

Forhold til overordnet plan

Saken har sammenheng med målsettingene i kommuneplanens samfunnsdel om et inkluderende lokalsamfunn, god integrering, tilstrekkelig arbeidskraft og bærekraftige kommunale tjenester.

Hol kommune har over flere år bosatt fordrevne fra Ukraina og lagt til rette for kvalifisering, språkopplæring og deltakelse i arbeidslivet. Flere av de bosatte har etablert seg i ordinært arbeid og bidrar i dag innen sektorer hvor kommunen og lokalt næringsliv har utfordringer med rekruttering av arbeidskraft.

Forslaget til ny særordning kan få betydning for kommunens evne til å beholde nødvendig kompetanse og arbeidskraft innen blant annet helse- og omsorgstjenester, oppvekstsektoren og andre samfunnskritiske funksjoner. Kommunens høringsinnspill er derfor forankret i kommuneplanens mål om å styrke arbeidsdeltakelse, inkludering og befolkningsutvikling.

Videre berører saken kommuneplanens mål om å ivareta barn og unges oppvekstsvilkår. Kommunens merknader knyttet til foreldre med delt foreldreansvar er begrunnet i hensynet til barnets beste, stabile familieforhold og barns mulighet til å opprettholde kontakt med begge foreldre.

Administrasjonen vurderer derfor at høringsuttalelsen er i tråd med kommunens overordnede strategier for samfunnsutvikling, integrering, rekruttering og gode oppvekstsvilkår.

Miljøkonsekvenser

Ikke vurdert

Økonomiske konsekvenser

Saken har ingen direkte økonomiske konsekvenser for Hol kommune.

På lengre sikt kan utforming av ordningen få betydning for kommunens tilgang på arbeidskraft innen flere tjenesteområder. En ordning som i større grad ivaretar personer med etablert tilknytning til arbeidslivet kan bidra positivt til rekruttering og stabil bemanning i kommunale tjenester.

Vurdering

Administrasjonen anbefaler at Hol kommune avgir høringsuttalelse til Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Kommunen støtter hovedformålet med den foreslåtte særordningen, men mener det er behov for justeringer knyttet til inntektskravet og regler om avledet tillatelse for foreldre med delt foreldreansvar. Disse endringene vil etter administrasjonens vurdering bidra til en mer treffsikker ordning som bedre ivaretar både arbeidslivets behov og hensynet til barn og familier.